



Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

4. května 2017*

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 95/46/ES — Článek 7 písm. f) — Osobní údaje — Podmínky pro zákonnost zpracování osobních údajů — Pojem ‚nezbytnost pro uskutečnění oprávněných zájmů třetí osoby‘ — Žádost o sdělení osobních údajů osoby odpovědné za dopravní nehodu za účelem uplatnění právního nároku před soudem — Povinnost správce vyhovět takové žádosti — Neexistence“

Ve věci C-13/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Augstākās tiesas, Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, správní senát, Lotyšsko) ze dne 30. prosince 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 8. ledna 2016, v řízení

Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde

proti

Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme“,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Prechal, A. Rosas (zpravodaj), C. Toader a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: M. Bobek,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. listopadu 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme“ L. Bemhensem jako zmocněncem,
- za lotyšskou vládu I. Kalniņšem, jakož i A. Bogdanovou, jako zmocněnci,
- za českou vládu J. Vláčilem a M. Smolkem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu M. J. García-Valdecasas Dorrego, jako zmocněnkyní,
- za rakouskou vládu G. Eberhardem, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: lotyština.

— za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem a M. Figueiredem, jakož i C. Vieira Guerra, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi D. Nardim a H. Kranenborgem, jakož i I. Rubene, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 26. ledna 2017,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 7 písm. f) směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. L 281, s. 31; Zvl. vyd. 13/15, s. 355).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde (Odbor pořádkové policie kraje Riga příslušný pro správní přestupky v dopravě, Lotyšsko) (dále jen „policie“) a Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme“ (dále jen „Rīgas satiksme“), trolejbusovým podnikem města Rigy, jehož předmětem je žádost o sdělení identifikačních údajů osoby, jež způsobila dopravní nehodu.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 1 směrnice 95/46, nadepsaný „Předmět směrnice“, stanoví:
 - „1. Členské státy zajišťují v souladu s touto směrnicí ochranu základních práv a svobod fyzických osob, zejména jejich soukromí, v souvislosti se zpracováním osobních údajů.
 2. Členské státy nemohou omezit ani zakázat volný pohyb osobních údajů mezi členskými státy z důvodů ochrany zajištěné podle odstavce 1.“
- 4 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

 - a) ‚osobními údaji‘ veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné [fyzické] osobě (subjekt údajů); identifikovatelnou osobou se rozumí osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména s odkazem na identifikační číslo nebo na jeden či více zvláštních prvků její fyzické, fyziologické, psychické, ekonomické, kulturní nebo sociální identity;
 - b) ‚zpracováním osobních údajů‘ ([zpracováním]‘) jakýkoli úkon nebo soubor úkonů s osobními údaji, které jsou prováděny pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromažďování, zaznamenávání, uspořádávání, uchovávání, přizpůsobování nebo pozměňování, vyhledávání, konzultace, použití, sdělení prostřednictvím přenosu, šíření nebo jakékoli jiné zpřístupnění, srovnání či kombinování, jakož i blokování, výmaz nebo likvidace;

[...]

d) „správce“ fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jakýkoli jiný subjekt, který sám nebo společně s jinými určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů; jsou-li účel a prostředky zpracování určeny právními a správními předpisy na úrovni jednotlivých států či Společenství, je možné určit správce nebo zvláštní kritéria pro jeho určení právem jednotlivých států nebo Společenství;

[...]“

5 Článek 5 směrnice 95/46 stanoví:

„Členské státy upřesní v mezích ustanovení této kapitoly podmínky, za kterých je zpracovávání osobních údajů zákonné.“

6 Oddíl II kapitoly II směrnice 95/46, nadepsaný „Zásady pro oprávněné zpracování údajů“, stanoví v článku 7 následující:

„Členské státy stanoví, že zpracování osobních údajů může být provedeno pouze pokud:

- a) subjekt údajů nezpochybnitelně udělil souhlas; nebo
- b) je zpracování nezbytné pro splnění smlouvy, kde je subjekt údajů jednou ze stran, nebo pro provedení opatření přijatých [úkonů] před uzavřením smlouvy na žádost tohoto subjektu; nebo
- c) je nezbytné pro splnění právní povinnosti, které podléhá správce; nebo
- d) je nezbytné pro zachování [ochranu] životně důležitých zájmů subjektu údajů; nebo
- e) je nezbytné pro vykonání [plnění] úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce nebo třetí osoba, které jsou údaje sdělovány; nebo
- f) je nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů správce nebo třetí osoby či osob, kterým jsou údaje sdělovány, za podmínky, že nepřevyšují zájem nebo základní práva a svobody [kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody] subjektu údajů, které vyžadují ochranu podle čl. 1 odst. 1.“

7 Článek 8 odst. 2 písm. e) stanoví, že zákaz zpracování určitých druhů takových osobních údajů, jaké odhalují rasový původ či politické přesvědčení, se nepoužije, pokud se zpracování týká údajů očividně zveřejňovaných subjektem údajů nebo je nezbytné pro zjištění, uplatnění nebo obranu právních nároků před soudem.

Lotyšské právo

8 Článek 6 Fizisko personu datu aizsardzības likums (zákon o ochraně osobních údajů), ze dne 23. března 2000 (*Latvijas Vēstnesis*, 2000, č.123/124), stanoví:

„Každý má právo na ochranu osobních údajů, které se ho týkají.“

9 Článek 7 tohoto zákona, jehož cílem je provést článek 7 směrnice 95/46, uvádí, že nestanoví-li tento zákon jinak, je zpracování osobních údajů povoleno pouze, pokud je splněn alespoň jeden z následujících požadavků:

„1) subjekt údajů udělil souhlas;

- 2) zpracování vyplývá ze smluvních závazků subjektu údajů nebo je nezbytné pro uzavření dotčené smlouvy na žádost subjektu údajů;
 - 3) zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, které podléhá správce;
 - 4) zpracování je nezbytné pro ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů, včetně jeho života a zdraví;
 - 5) zpracování je nezbytné pro plnění úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce nebo třetí osoba, které jsou údaje sdělovány;
 - 6) zpracování je nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů správce nebo třetí osoby, kterým jsou údaje sdělovány, při dodržení základních práv a svobod subjektu údajů.“
- 10 Článek 12 tohoto zákona stanoví, že osobní údaje, které se týkají trestných činů, odsouzení v trestní a správní oblasti, jakož i soudních rozhodnutí a soudních záznamů, mohou být zpracovávány pouze osobami určenými tímto zákonem a v případech jím stanovených.
- 11 Článek 261 Latvijs Administratīvo pārkāpumu kodekss (lotyšský zákon o přestupcích), stanoví, že osobě, které vznikla škoda v důsledku přestupku, může v rámci správního přestupkového řízení přiznat postavení poškozeného orgán nebo úředník, který je pověřen projednáním případu. Toto ustanovení upravuje práva poškozeného, včetně práva nahlédnout do spisu a využít svých procesních práv za účelem získání náhrady škody.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 12 V prosinci 2012 došlo v Rize k dopravní nehodě. Řidič taxislužby zastavil vozidlo na kraji vozovky. V okamžiku, kdy kolem vozidla taxislužby projížděl trolejbus podniku Rīgas satiksme, cestující, který seděl na zadním sedadle, otevřel dveře, jež zavádila o trolejbus a poškodila ho. Bylo zahájeno správní přestupkové řízení a vypracována zpráva, v níž bylo konstatováno, že došlo k přestupku.
- 13 Rīgas satiksme měl za to, že zmíněnou nehodu zavinil řidič taxislužby, a proto nejprve vymáhal náhradu škody od společnosti, u níž bylo uzavřeno pojištění občanskoprávní odpovědnosti majitele či právoplatného uživatele vozidla taxislužby. Tato pojišťovna mu však oznámila, že žádnou náhradu škody nevyplatí, neboť k nehodě došlo zaviněním cestujícího, a nikoliv řidiče vozidla taxislužby. Dále upřesnila, že Rīgas satiksme má možnost uplatnit svůj nárok vůči tomuto cestujícímu v občanskoprávním řízení.
- 14 Rīgas satiksme se tedy obrátil na policii a požádal o sdělení informací týkajících se osoby, jíž byl v souvislosti se zmíněnou nehodou uložen správní trest, o zaslání kopie vysvětlení podaných řidičem taxislužby a cestujícím k okolnostem nehody, jakož i o sdělení jména a příjmení, čísla totožnosti a adresy cestujícího ve vozidle taxislužby. Rīgas satiksme policii potvrdil, že požadované informace použije výlučně pro účely podání žaloby v občanskoprávním řízení.
- 15 Žádosti, kterou podal Rīgas satiksme, vyhověla policie ve své odpovědi jen částečně, neboť sdělila pouze jméno a příjmení osoby cestující ve vozidle taxislužby, ale odmítla sdělit číslo totožnosti a adresu této osoby. Nezaslala ani kopii vysvětlení, jež podali účastníci nehody.
- 16 Rozhodnutí policie vychází z toho, že pouze účastníkům správního přestupkového řízení mohou být poskytnuty informace, jež se jich týkají. Rīgas satiksme přitom takovým účastníkem není. Podle lotyšského zákona o přestupcích může totiž osobě v rámci správního přestupkového řízení přiznat na její žádost postavení poškozeného orgán nebo úředník, který je pověřen projednáním případu. V projednávaném případě Rīgas satiksme tohoto práva nevyužil.

- 17 Rīgas satiksme podal proti rozhodnutí policie žalobu k administratīvā rajona tiesa (okresní správní soud, Lotyšsko), ve které policii vytýkal, že odmítla sdělit číslo totožnosti a adresu účastníka nehody. Rozsudkem ze dne 16. května 2014 tento soud žalobě Rīgas satiksme vyhověl a nařídil policii sdělit informace týkající se čísla totožnosti a adresy tohoto cestujícího.
- 18 Policie podala kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu. Tento soud požádal o stanovisko Datu valsts inspekcija (úřad pro ochranu osobních údajů, Lotyšsko), který ve své odpovědi ze dne 13. října 2015 uvedl, že v tomto konkrétním případě nemohou být osobní údaje poskytnuty na základě čl. 7 bodu 6 zákona o ochraně osobních údajů, jelikož lotyšský zákon o přestupcích vymezuje osoby, kterým může policie sdělit informace týkající se případu. Sdělení osobních údajů týkajících se správního přestupkového řízení lze tedy podle názoru lotyšského úřadu pro ochranu osobních údajů provést pouze v souladu s body 3 a 5 tohoto článku v případech stanovených tímto zákonem. Článek 7 téhož zákona nezavazuje správce údajů (v tomto případě policii) ke zpracování údajů: jen mu toto povoluje.
- 19 Lotyšský úřad pro ochranu osobních údajů uvedl, že Rīgas satiksme měl dvě možnosti, jak dané informace získat. Mohl buď podat odůvodněnou žádost na registr obyvatel, nebo podat návrh k soudu na základě článků 98 až 100 občanského soudního řádu za účelem opatření důkazů, ve kterém by se domáhal toho, aby si soud vyžádal od policie osobní údaje, které Rīgas satiksme potřebuje pro účely zahájení občanskoprávního řízení proti dotyčné osobě.
- 20 Předkládající soud má pochybnosti o účinnosti možností získání osobních údajů, na které odkazuje lotyšský úřad pro ochranu osobních údajů. V tomto ohledu uvádí, že v případě podání žádosti na registr obyvatel uvádějící pouze jméno cestujícího ve vozidle taxislužby se může stát, že tento cestující nebude moci být bez svého čísla totožnosti individualizován, neboť nositelem daného jména a příjmení může být mnoho osob. Dále má předkládající soud za to, že podle vnitrostátních předpisů týkajících se předkládání důkazů by měl žalobce při podání občanskoprávní žaloby znát přinejmenším místo bydliště žalovaného.
- 21 V tomto ohledu se předkládající soud domnívá, že existují pochybnosti o výkladu pojmu „nezbytnost“ uvedeného v čl. 7 písm. f) uvedené směrnice.
- 22 Za těchto okolností se Augstākās tiesas, Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, správní senát, Lotyšsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Má být věta ‚je nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů [...] třetí osoby či osob, kterým jsou údaje sdělovány‘, která je uvedena v čl. 7 písm. f) směrnice 95/46, vykládána v tom smyslu, že policie je povinna sdělit Rīgas satiksme osobní údaje, jež posledně jmenovaný subjekt požaduje a jež jsou nezbytné k podání žaloby v občanskoprávním řízení?
- 2) Má na zodpovězení této otázky vliv okolnost, že osoba cestující ve vozidle taxislužby, jejíž údaje má Rīgas satiksme v úmyslu získat, byla v okamžiku nehody, jak vyplývá z procesních písemností, nezletilá?“

K předběžným otázkám

- 23 Svými otázkami, které je třeba zkoumat společně, se předkládající soud táže, zda čl. 7 písm. f) směrnice 95/46 musí být vykládán v tom smyslu, že stanoví povinnost sdělit osobní údaje třetí osobě, aby mohla podat žalobu na náhradu škody k občanskoprávnímu soudu v souvislosti se škodou způsobenou osobou, na kterou se vztahuje ochrana těchto údajů, a to i v případě, že skutečnost, že tato osoba je nezletilá, může mít vliv na výklad tohoto ustanovení.

- 24 Ve věci v původním řízení je nesporné, že číslo totožnosti a adresa cestujícího ve vozidle taxislužby, jejichž sdělení Rigas satiksme požaduje, jsou informacemi o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě, a tudíž „osobními údaji“ ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice 95/46. Je rovněž nesporné, že policie, které byla tato žádost předložena, je správcem těchto údajů a odpovídá zejména za jejich případné sdělení ve smyslu čl. 2 písm. d) této směrnice.
- 25 Podle článku 5 směrnice 95/46 přísluší členským státům upřesnit v mezích ustanovení této směrnice podmínky, za kterých je zpracovávání osobních údajů zákonné. Článek 7 uvedené směrnice, který upravuje zásady pro oprávněné zpracování takových údajů, v tomto ohledu uvádí, že „[č]lenské státy stanoví, že [to] může být provedeno pouze“, pokud nastane jeden z případů taxativně uvedených v tomto ustanovení. Podle písm. f) tohoto článku 7 může být takové zpracování provedeno, pokud je nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů správce nebo třetí osoby či osob, kterým jsou údaje sdělovány, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů, které vyžadují ochranu podle čl. 1 odst. 1 směrnice 95/46.
- 26 Ze systematiky směrnice 95/46 a ze znění jejího článku 7 vyplývá, že čl. 7 písm. f) směrnice 95/46 sám o sobě nestanoví povinnost, ale vyjadřuje možnost provést takové zpracování údajů, jako je sdělení údajů třetí osobě, jež jsou nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů, které sleduje. Jak uvedl generální advokát v bodech 43 až 46 svého stanoviska, takový výklad lze také odvodit z jiných nástrojů unijního práva týkajících se osobních údajů (v tomto smyslu, pokud jde o zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací, viz rozsudek ze dne 29. ledna 2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, body 54 a 55).
- 27 Je však třeba uvést, že čl. 7 písm. f) směrnice 95/46 takovému sdělení nebrání v případě, že by bylo provedeno na základě vnitrostátního práva při dodržení podmínek stanovených tímto ustanovením.
- 28 V tomto ohledu čl. 7 písm. f) směrnice 95/46 stanoví tři kumulativní podmínky pro to, aby bylo zpracování osobních údajů zákonné, a to zaprvé sledování oprávněného zájmu správce nebo třetí osoby či osob, kterým jsou údaje sdělovány, zadruhé nezbytnost zpracování osobních údajů pro uskutečnění sledovaných oprávněných zájmů a zatřetí podmínku, že nemají přednost základní práva a svobody osoby, na kterou se vztahuje ochrana údajů.
- 29 Co se týče podmínky sledování oprávněného zájmu, jak uvedl generální advokát v bodech 65, 79 a 80 svého stanoviska, není pochyb o tom, že zájem třetí osoby získat osobní údaje o osobě, která poškodila její majetek, aby tuto osobu zažalovala o náhradu škody, může být kvalifikován jako oprávněný zájem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. ledna 2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, bod 53). Tuto analýzu podporuje čl. 8 odst. 2 písm. e) směrnice 95/46, který stanoví, že zákaz zpracování určitých druhů takových osobních údajů, které odhalují rasový původ či politické přesvědčení, se nepoužije, zejména pokud je zpracování nezbytné pro zjištění, uplatnění nebo obranu právních nároků před soudem.
- 30 Co se týče podmínky nezbytnosti, je třeba připomenout, že výjimky ze zásady ochrany osobních údajů a její omezení musí být činěny v mezích toho, co je naprosto nezbytné (rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, Volker und Markus Schecke a Eifert, C-92/09 a C-93/09, EU:C:2010:662, bod 86; ze dne 7. listopadu 2013, IPI, C-473/12, EU:C:2013:715, bod 39, jakož i ze dne 11. prosince 2014, Ryněš, C-212/13, EU:C:2014:2428, bod 28). V tomto ohledu je třeba konstatovat, že podle informací poskytnutých předkládajícím soudem neumožňuje pouhé sdělení jména a příjmení osoby, jež způsobila škodu, identifikaci této osoby s přesností postačující k podání žaloby. Pro tento účel se tak jeví jako nezbytné získání také adresy nebo čísla totožnosti této osoby.

- 31 Konečně pokud jde o podmínku vyvažování v daném případě proti sobě stojících práv a zájmů, tato podmínka v zásadě závisí na konkrétních okolnostech jednotlivých případů (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. listopadu 2011, *Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito*, C-468/10 a C-469/10, EU:C:2011:777, bod 40, a ze dne 19. října 2016, *Breyer*, C-582/14, EU:C:2016:779, bod 62).
- 32 Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že je možné vzít v úvahu okolnost, že závažnost zásahu do základních práv osoby dotčené uvedeným zpracováním údajů se může lišit v závislosti na možnosti zpřístupnění dotčených údajů ve veřejně přístupných zdrojích (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. listopadu 2011, *Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito*, C-468/10 a C-469/10, EU:C:2011:777, bod 44).
- 33 Pokud jde o druhou část předběžné otázky, jak byla přeformulována v bodě 23 tohoto rozsudku, je třeba poznamenat, že věk subjektu údajů může být jedním z faktorů, které je třeba zohlednit v rámci tohoto vyvažování. Je však důležité konstatovat, jak uvedl generální advokát v bodech 82 až 84 svého stanoviska, s výhradou ověření, které musí provést v tomto ohledu vnitrostátní soud, že za okolností věci v původním řízení se nejeví jako důvodné odmítnout poškozenému sdělit osobní údaje nezbytné k podání žaloby na náhradu škody vůči osobě, jež způsobila nehodu, nebo případně osobám nesoucím rodičovskou odpovědnost, z toho důvodu, že je tato osoba nezletilá.
- 34 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 7 písm. f) směrnice 95/46 musí být vykládán v tom smyslu, že nestanoví povinnost sdělit osobní údaje třetí osobě, aby mohla podat žalobu na náhradu škody k občanskoprávnímu soudu v souvislosti se škodou způsobenou osobou, na kterou se vztahuje ochrana těchto údajů. Článek 7 písm. f) této směrnice však nebrání takovému sdělení na základě vnitrostátního práva.

K nákladům řízení

- 35 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 7 písm. f) směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů musí být vykládán v tom smyslu, že nestanoví povinnost sdělit osobní údaje třetí osobě, aby mohla podat žalobu na náhradu škody k občanskoprávnímu soudu v souvislosti se škodou způsobenou osobou, na kterou se vztahuje ochrana těchto údajů. Článek 7 písm. f) této směrnice však nebrání takovému sdělení na základě vnitrostátního práva.

Podpisy.